

The effect of financial vulnerability on the timeliness of financial reports of companies accepted in the capital market of Iran

Seyed Hossein Ahmadi Langari¹, Ali Khozein², Alireza Matoufi³,
Mansour Garkaz⁴

Received: 30/01/2024

Accepted: 10/09/2024

Extended Abstract

Introduction

Trade typically results in capital inflows for companies. Free cash and capital flows facilitate the exchange of goods and services, thereby reducing financial trade barriers and, simultaneously, promoting trade-related investments. Companies require financing including capital to support their business operations. Capital controls increase the cost of financing both directly and indirectly through bank intermediation. Recent studies have highlighted the heterogeneity of financial vulnerabilities among firms, which significantly influences the adjustment of business activities. Moreover, capital controls can affect the relative prices of goods via exchange rate fluctuations. However, limited research has examined the direct relationship between capital control policies and financial vulnerability (Manova, 2018).

This study analyzes the financial conditions of companies and their operational activities, offering a novel perspective on financial vulnerability through the use of the Z-Score. Furthermore, it aims to assist corporate managers in the effective management of financial affairs particularly concerning vulnerability by facilitating early detection of financial distress and enabling timely intervention or mitigation. The findings are expected to enhance investor interest and encourage the prompt issuance of financial statements by fostering the implementation of sound public policies and timely financial regulations. Given the significance of timely financial reporting, the primary objective of this study is to investigate the effect of financial vulnerability on the timeliness of corporate financial disclosures.

1. Department of Accounting, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran.

2. Department of Accounting, Ali.C., Islamic Azad University, Aliabad Katoul, Iran. (Corresponding Author).

Khozein@aliabadiau.ac.ir

3. Department of Accounting, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran.

4. Department of Accounting, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran.

How to cite this paper: Ahmadi Langari, S. H., Khozein, A., Matoufi, A., & Garkaz, M. (2025). The effect of financial vulnerability on the timeliness of financial reports of companies accepted in the capital market of Iran. *Advances in Finance and Investment*, 6(1), 1-22. [In Persian]

 <https://doi.org/10.71729/afi.2025.1088598>

Literature Review

There are several potential approaches to measuring accounting timeliness. A widely used proxy in previous studies is the audit report lag defined as the interval between the end of the fiscal year and the date of the auditor's report (Ghafran and Yasmin, 2018). In this study, two alternative measures of timeliness are employed: presentation time, as defined by Clatworthy and Peel (2016) and late filing, as defined by Luypaert *et al.* (2016).

Presentation time refers to the period between the end of the financial year and the public presentation of the annual report. A shorter interval indicates greater timeliness, rendering presentation time a continuous variable. In contrast, late filing is defined as the submission of the annual report after the statutory deadline (four months in the context of Iran). Reports submitted within the legal timeframe are considered timely, while those exceeding the deadline are categorized as untimely. Consequently, late filing is treated as a dichotomous variable.

Kaminsky and Reinhart (1999) argue that financial crises affecting countries can be traced to several macroeconomic indicators, including balance of payments, economic growth, inflation, exchange rates and monetary aggregates such as interest rates and money supply. In this study, financial vulnerability is quantified using the Z-Score, a widely recognized tool for assessing the likelihood of corporate financial distress (Khasawneh, 2016). The Z-Score is employed here as the independent variable to evaluate vulnerability.

The Z-Score reflects a firm's financial robustness by incorporating key financial ratios. Specifically, it is calculated as the mean return on assets (ROA) plus the capital-to-asset ratio (i.e., net capital to total assets), divided by the standard deviation of ROA. A higher Z-score indicates lower financial vulnerability. Abedifar *et al.* (2013) emphasized that firms highly sensitive to public perception may encounter liquidity issues and an elevated risk of bankruptcy. Furthermore, the Z-Score is commonly used to assess default risk and to predict potential corporate bankruptcy (Khan *et al.*, 2017).

Research Methodology

The population studied in the present research consists of the publicly listed companies on the Tehran Stock Exchange. This is an applied study in terms of its purpose and it employs a descriptive-correlational research design in terms of methodology. Data were collected using the library method over a six-year period, from the beginning of 2017 to the end of 2022. The sample size was determined using a systematic elimination method and after applying the necessary restrictions, the final sample included 152 companies.

In this study, a regression model is proposed to examine the relationship between financial vulnerability and the timeliness of financial accounting reports of

companies. Specifically, two research hypotheses are tested using linear regression and logit models, with the analysis conducted in EViews software.

Results

The results of the first hypothesis indicate that the coefficient of the financial vulnerability variable is -0.0097, suggesting a negative effect of financial vulnerability on the timeliness of preparing the company's financial reports. According to the t-statistic, the coefficient of financial vulnerability is statistically significant at the 95% confidence level, with a p-value of 0.0482, thereby confirming the first research hypothesis.

The results of the second hypothesis, however, show that the coefficient of financial vulnerability is 0.1542, indicating a direct effect of financial vulnerability on the legal deadline for the submission of the company's annual report. According to the Z-Statistic, the coefficient of financial vulnerability is not statistically significant at the 95% confidence level, with a p-value of 0.5075, meaning that the second hypothesis is not confirmed.

Discussion and Conclusion

The aim of this article is to address the existing gap by examining the relationship between financial vulnerability and the timeliness of financial accounting reports in a sample of 152 companies listed on the Tehran Stock Exchange. The vulnerability of financial information and reports, on the one hand, raises concerns among external decision-makers, while on the other hand, concealing such vulnerabilities reduces investor confidence and motivation. In contrast, the timely presentation of financial reports fosters trust and confidence among investors.

Management should prioritize the timely release of financial reports, as these reports serve as a crucial tool for providing investors with information for evaluating and analyzing their investments in a company. Moreover, timely reporting helps mitigate the risk of financial vulnerability, enabling investors to make informed decisions. The results of the hypothesis tests indicate that the direct effect of financial vulnerability on the timeliness of financial reporting can exacerbate a pessimistic view of the company. Consequently, it can be argued that reducing vulnerability will facilitate the provision of up-to-date financial reports within the legal time frame, thereby enhancing investor confidence.

Conflict of Interest

The authors of this article declared no conflict of interest regarding the authorship or publication of this article.

Keywords: Accounting, Financial Reporting, Financial Vulnerability, Timeliness.

JEL Classification: M41, P34, M49, M40, G39.

پیشرفت‌های مالی و سرمایه‌گذاری

سال ششم، بهار ۱۴۰۴ - شماره ۱

صفحات ۲۲-۱

نوع مقاله: پژوهشی

تأثیر آسیب‌پذیری مالی بر به‌موقع‌بودن گزارش‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازار سرمایه ایران

سید حسین احمدی لنگری^۱، علی خوزین^۲، علیرضا معطوفی^۳، منصور گرکز^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۰

چکیده

هدف: هدف مطالعه تأثیر آسیب‌پذیری مالی بر به‌موقع‌بودن گزارش‌های مالی حسابداری شرکت‌ها است.

روش‌شناسی پژوهش: جامعه مورد بررسی، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران هستند. این پژوهش از لحاظ هدف پژوهشی کاربردی و از نظر نوع روش، پژوهشی توصیفی - همبستگی است. به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها، از روش کتابخانه‌ای طی یک دوره زمانی ۶ساله از ابتدای سال ۱۳۹۶ لغایت پایان سال ۱۴۰۱ بوده؛ به‌طوری‌که تعداد نمونه آماری باتوجه‌به روش حذف سیستماتیک و پس از اعمال محدودیت‌های لازم، در نهایت ۱۵۲ شرکت به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. مدل رگرسیون برای ارتباط بین تأثیر آسیب‌پذیری مالی بر به‌موقع‌بودن گزارش‌های مالی تدوین و با استفاده از روش آماری رگرسیون خطی و لاجیت در نرم‌افزار ایویوز، فرضیه‌های پژوهش مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان داد که آسیب‌پذیری مالی ارتباط معناداری با زمان شروع و اتمام فرآیند تهیه گزارش داشته؛ اما بر بایگانی دیر هنگام ارتباط معنادار نیست. ارائه دیر هنگام و با به‌موقع گزارش‌های مالی به‌عنوان عوامل تأثیرپذیر از آسیب‌های مالی بر ارائه در مهلت قانونی، عدم بایگانی دیر هنگام خواهد بود. تصمیمات مدیریت می‌تواند موجب کاهش آسیب‌پذیری و ارائه به‌موقع گزارش‌های مالی شود.

اصالت / ارزش‌افزوده علمی: این پژوهش بیان می‌کند که با اجرای مقررات مالی و استفاده از مدل توسعه‌یافته Z-Score به‌عنوان نگاهی نو به آسیب مالی و اثر آن بر گزارش‌های مالی به‌موقع، با کمک دو معیار موجب دانش‌افزایی و برآورده‌سازی انتظار تصمیم‌گیرندگان درون‌سازمانی و برون‌سازمانی گردد.

کلیدواژه‌ها: آسیب‌پذیری مالی، به‌موقع‌بودن، گزارشگری مالی، حسابداری.

طبقه‌بندی موضوعی: M41, P34, M49, M40, G39.

۱. گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

۲. گروه حسابداری، واحد علی‌آباد کنول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی‌آباد کنول، ایران. (نویسنده مسئول). Khozein@aliabadiau.ac.ir

۳. گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

۴. گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

استناد: احمدی لنگری، سید حسین؛ خوزین، علی؛ معطوفی، علیرضا؛ گرکز، منصور. (۱۴۰۴). تأثیر آسیب‌پذیری مالی بر به‌موقع‌بودن گزارش‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازار سرمایه ایران. *پیشرفت‌های مالی و سرمایه‌گذاری*. ۶(۱). ۲۲-۱.

۱- مقدمه

در بیانیه شماره ۱ هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی و چهارچوب مفهومی گزارشگری مالی هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری، قابلیت مقایسه، قابلیت تأییدپذیری، به‌موقع بودن و قابل‌فهم بودن ویژگی‌های کیفی هستند که سودمندی اطلاعات را افزایش می‌دهند (Babaei et al., 2021). کاهش هزینه و زمان دسترسی به اطلاعات و پردازش آن توسط سهامداران، اعتباردهندگان، تحلیلگران مالی و حساب‌رسان از دیگر مزیت‌های قابلیت مقایسه و به‌موقع بودن اطلاعات مالی هستند (Engelberg et al., 2018). در زمینه حسابداری، به‌موقع بودن به مدت زمانی که برای افشای اطلاعات مالی نیاز است، اشاره دارد. به‌موقع بودن یک معیار کیفی مهم با پیامدهایی برای سودمندی حسابداری مالی است. اگر اطلاعات مالی در صورت‌های مالی از کیفیت بالایی برخوردار باشد؛ اما به‌موقع نباشد، اطلاعات کم‌تری برای تصمیم‌گیری ذی‌نفعان مرتبط خواهد بود (IASB¹, 2018).

میزان قابلیت مقایسه اطلاعات مالی در سطح هر شرکت و صنعت شباهت‌ها و تفاوت‌ها را انعکاس داده و با محیط‌های عملیاتی و گزارشگری مالی شرکت‌ها مرتبط است (Badavar Nahandi and Babaei, 2022). در شرایطی که نوسانات ریسک در بازار سرمایه در حد بالایی است و شرکت‌ها دارای واحدهای فرعی و وابسته هستند، کیفیت گزارشگری مالی می‌تواند تحت‌تأثیر این ریسک‌های بازار، کاهش یابد (Rabeti Khatibi and Khosravi Pour, 2023).

تجارت معمولاً موجب ورود جریان‌های سرمایه به شرکت‌ها می‌شود. جریان‌های نقدی و آزاد سرمایه، مبادله کالاها و خدمات را تسهیل می‌کند؛ از این‌رو موانع مالی را در مبادلات تجاری کاهش می‌دهد و از طرفی دیگر سرمایه‌گذاری‌های مرتبط با تجارت را نیز ارتقا می‌بخشد. شرکت‌ها برای مبادلات تجاری خود به تأمین مالی، از جمله سرمایه نیاز دارند. کنترل سرمایه هزینه تأمین مالی را هم به‌صورت مستقیم و هم از طریق میانجی‌گری بانک در تأمین مالی افزایش می‌دهد. مطالعات اخیر بر ناهمگونی آسیب‌پذیری‌های مالی در شرکت‌ها تأکید کرده است؛ این ناهمگونی به طور قابل‌توجهی بر تعدیل معاملات تجاری تأثیرگذار است. از سویی کنترل سرمایه می‌تواند بر قیمت نسبی کالاها از طریق نرخ ارز تأثیر باشد؛ اما پژوهش‌های محدودی در مورد ارتباط مستقیم بین سیاست کنترل سرمایه و آسیب‌پذیری مالی وجود دارد؛ به‌طوری‌که آسیب‌پذیری مالی در مبادلات شرکت‌ها به طور فزاینده‌ای روبه‌افزایش است (Manova, 2018). این پژوهش شرایط مالی شرکت‌ها و فعالیت‌های آن‌ها را در قالب نگاهی نو به آسیب‌پذیری مالی با استفاده از Z-Score توصیف می‌کند. علاوه بر این، به مدیران یا دست‌اندرکاران شرکت‌ها در مدیریت مناسب امور مالی، به‌ویژه در سطح آسیب‌پذیری، کمک می‌کند

تا به تشخیص زود هنگام بحران پرداخته تا امکان مقابله زود هنگام یا حداقل تأثیر را فراهم کند. انتظار می‌رود این پژوهش به شرکت‌ها کمک کند تا با اجرای سیاست‌های عمومی و به موقع مقررات مالی موجب افزایش علاقه سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری و ارائه به موقع گزارش‌های مالی گردد. با توجه به اهمیت انتشار به موقع گزارشگری مالی هدف ما در این مطالعه بررسی تأثیر آسیب‌پذیری مالی بر گزارش‌های مالی به موقع شرکت‌های تولیدی و صنعتی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

صورت‌های مالی مهم‌ترین منبع اشخاص برون سازمانی جهت دستیابی به اطلاعات مورد نیاز است. در این بین، صورت سود و زیان با ارائه اطلاعات مفید درباره توان سودآوری بنگاه‌های اقتصادی، توجه بسیاری از بازیگران بازار را به خود جلب نموده است (Farhadi et al., 2022). یک قرارداد اجتماعی بین شرکت‌ها و جوامعی که در آن فعالیت می‌کنند وجود دارد. شرکت‌ها در قبال کل جامعه، نسل‌های آینده و منابع طبیعی محیط‌زیست مسئولیت‌هایی دارند و گزارش‌دهی مواد مرتبط عاملی ضروری برای تداوم شرکت‌ها محسوب می‌شود. ارائه اطلاعات پاسخگویی و گزارش‌دهی آن حاکی از آن است که مسئولیت شرکت‌ها فراتر از آنچه در گذشته بوده است، یعنی تأمین پول برای سهامداران فراتر رفته است و شرکت‌ها باید در قبال ذی‌نفعان، کاربران، جامعه و... پاسخگو باشند (Ghorbani et al., 2023). دستیابی به اطلاعات مناسب و صحیح توسط سرمایه‌گذاران مهم‌ترین پیش شرط تصمیم‌گیری در مورد سرمایه‌گذاری تلقی می‌شود (Ghasemi et al., 2022).

مطالعه فرآیند تصمیم‌گیری و ارزشیابی سهام توسط سرمایه‌گذاران، ما را در تحلیل واقعیت‌های بازارهای سرمایه و استثنای تجربی موجود در نظریه‌های رایج مالی توانا می‌سازد. پژوهش حاضر نیز که در حوزه مالی و رفتاری قرار دارد؛ بنابراین نوع تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران و عوامل مؤثر بر ارائه به موقع گزارش‌های مالی بسیار حائز اهمیت است. سرمایه‌گذاران نیاز قطعی به هنگام اطلاعات همه‌جانبه از تمامی جوانب گزارش‌های مالی عاری از آسیب‌پذیری دارند تا با عقلانی‌ترین تصمیم را اتخاذ کنند (Saadatzadeh Hesar et al., 2021). بورس اوراق بهادار به عنوان ابزار تخصیص منابع به شرکت‌ها، از منابع اطلاعاتی مختلفی برای انجام این مهم استفاده می‌کند و دسترسی به منابع اطلاعاتی قابل اعتماد، لازمه کارایی تخصیص منابع است. گزارشگری مالی ناقص منجر به ارائه اطلاعات ناصحیح به بازار می‌شود و بر دارایی بازار در تخصیص منابع اثر می‌گذارد که پیامد آن سلب اعتماد سرمایه‌گذاران از بازار خواهد بود و باید شناخت و درک مناسبی از آسیب‌پذیری مالی و راهکارهای مقابله با آن داشته و مدیران در این زمینه باید آگاه باشند (Hosseini Al-Asl and Jahanshad, 2019).

به سبب نقش انکارناپذیری که اطلاعات در بازار سرمایه دارند، برخی آن‌ها را گران‌ترین دارایی در بورس قلمداد می‌کنند که مبنای تصمیم‌گیری مشارکت‌کنندگان در بازار است. از این‌رو، به‌موقع، مربوط، کامل و فهم‌پذیر بودن اطلاعات برای بهره‌گیری مناسب از آن ضروری است (Hosseini Al-Asl and Jahanshad, 2019). همچنین، از آنجایی که بازار سرمایه به‌عنوان موتور محرکه اقتصاد بر محور اطلاعات قرار دارد، جریان درست اطلاعات در این بازار به اتخاذ تصمیم‌های درست و منطقی از سوی مشارکت‌کنندگان منجر می‌شود و سرانجام توسعه اقتصادی و بهبود رفاه اجتماعی را به ارمغان می‌آورد (Kashanipoor et al., 2020). به‌موقع بودن ارائه اطلاعات مالی باعث تسهیل فرآیند جمع‌آوری و تأیید اطلاعات شده و از این‌رو، اقدامات مورد نیاز توسط حسابرس را کاهش می‌دهد که نتیجه آن ارائه گزارش حسابرسی به‌موقع است. به‌هنگام بودن اطلاعات، ویژگی بااهمیتی برای مربوط بودن اطلاعات است (Zhang, 2018).

چندین روش بالقوه برای اندازه‌گیری به‌موقع بودن حسابداری وجود دارد. یک جایگزین رایج برای به‌موقع بودن در مطالعات قبلی، تأخیر گزارش حسابرسی بوده است که زمان بین پایان سال مالی و تاریخ گزارش حسابرسی است (Ghafran and Yasmin, 2018). در این مقاله، از زمان ارائه مطابق با کلتورسی و پیل (Clatworthy and Peel, 2016) و بایگانی دیر هنگام^۱ مطابق با لویپرت و همکاران (Luypaert et al., 2016) به‌عنوان دو اندازه‌گیری به‌موقع بودن استفاده می‌شود. زمان ارائه فاصله زمانی بین پایان سال مالی و ارائه گزارش سالانه است. زمان کوتاه‌تر به‌موقع‌تر در نظر گرفته می‌شود؛ بنابراین زمان ارائه یک متغیر پیوسته است. بایگانی دیر هنگام زمانی اتفاق می‌افتد که ثبت گزارش سالانه از مهلت قانونی ارسال تجاوز کند (در ایران چهار ماه است). در نتیجه، ثبت بدون تأخیر گزارش‌ها زمانی اتفاق می‌افتد که ثبت گزارش سالانه در مهلت قانونی ارسال باشد. تشکیل پرونده دیر هنگام، نابهنگام و عدم تأخیر به‌موقع تلقی می‌شود؛ از این‌رو، بایگانی دیر هنگام یک متغیر دوگانه است.

درک میزان و درجه ریسک‌های تأمین مالی مجدد مهم است؛ زیرا مشکلات تأمین مالی مجدد بدهی عمومی اغلب با بحران مالی همراه با پیش‌بینی اختلالات در تعدیل مالی همراه است. در طول مراحل آسیب‌پذیری در بازارهای مالی، اثرات سیاست‌های مالی بر اقتصاد ممکن است متفاوت از زمان‌های عادی باشد. مدت‌زمان آسیب‌پذیری مالی که در آن اقتصاد با جهت نزولی روبه‌رو می‌شود، می‌تواند به‌عنوان زمان بد برای کشور تلقی شود. ادبیات نشان می‌دهد که زمان بد اغلب با مراحل آسیب‌پذیری مالی و بحران مالی مرتبط است. شرکت‌ها ممکن است متوجه نباشند که از دو جنبه آسیب‌پذیر می‌شوند: اول، ضعف‌های اساسی که ممکن است بر نتایج مالی فعلی تأثیری نداشته باشد؛

اما پتانسیل ایجاد موانعی برای شرکت در دستیابی به اهداف سیاست مالی خود دارد. ثانیاً، چنین مسائل و ضعف‌هایی ممکن است توانایی شرکت را برای مقابله با چالش‌های آینده برای موقعیت مالی محدود کند (Afonso et al., 2018).

نوسانات عظیم در قیمت دارایی‌ها، افزایش ناگهانی و غیرمنتظره ریسک و عدم اطمینان، موضوع نقدینگی و ترس از قدرت بخش بانکی، شرکت‌ها را بیش‌تر نگران مشکلات کرده است و این مشکلات ناشی از نوسان چرخه‌های مالی است. مشکلات فعلی از ریسک‌های سیستماتیک به‌عنوان یک ریسک برای بازارهای مالی و بخش‌های بانکی ظاهر شده‌اند. روند اجرای سیاست‌های احتیاطی مناسب در عمل برای حمایت از بازارهای مالی است (Magkonis and Tsopanakis, 2016).

اوتکر و همکاران (Ötoker et al., 1999) استدلال کردند که آسیب‌پذیری مالی می‌تواند نتیجه مشکلات بخش مالی باشد. گنجاندن یک شاخص در چهارچوب مدل‌سازی و آزمایش تجربی پیوند متقابل آن‌ها، پیامدها و مزایای بیش‌تری برای دانشگاهیان، سیاست‌گذاران و مقامات مالی خواهد داشت. مزیت کلیدی این شاخص عملکرد مستقل آن است؛ بنابراین منابع مختلف بی‌ثباتی را شامل می‌شوند که پتانسیل آن را دارند که به سمت رویدادها یا فازهای آشفتگی مالی و اختلالات مالی در یک شاخص منفرد هدایت شوند. علاوه بر این، مجموعه‌ای بسیار پالایش‌شده از اطلاعات به کار گرفته شده است و نمایش بسیار دقیقی از تهدیدات (به سمت ثبات اقتصادی) را می‌توان از طریق شاخص‌های کل به دست آورد.

در خصوص افشای اطلاعات در بازار سرمایه، آسیب‌هایی در ابعاد ساختاری، رفتاری و محیطی شناسایی وجود دارد، از آسیب‌های مالی و اساسی شناسایی‌شده، بیش‌ترین آن به بخش‌های حاکمیت شرکتی، کنترل‌های داخلی و افشای معاملات با اشخاص وابسته اختصاص داشته و همچنین در بخش‌های دیگر، آسیب‌هایی من‌جمله شکلی‌بودن دستورالعمل‌ها و عدم قابلیت اجرا آن دستورالعمل‌ها و کلی‌بودن و عدم توجه به جزئیات اجرایی به‌عنوان آسیب، شناسایی شده‌اند (Shamsi and Gholami, 2023).

بحران‌های مالی و سقوط بازار سهام به‌عنوان یک آسیب مالی به‌وضوح تأثیر مستقیم بر احساسات سرمایه‌گذاران و قیمت‌گذاری دارایی‌ها و کارایی بازارهای سهام نشان می‌دهد (Bezo and Dibra, 2023). مشکلات مالی یک چالش تجاری جهانی برای مدت طولانی است. مطالعه در مورد درماندگی و آسیب‌های مالی روزبه‌روز و مهم‌تر شده است؛ زیرا حتی شرکت‌های بزرگ نیز تحت شرایط غیرقابل‌پیش‌بینی شکست می‌خورند که باعث مشکلات اقتصادی و اجتماعی می‌شود و سیگنال هشدار اولیه تنها مکانیسم کشفی است. بسیاری از شرکت‌ها علی‌رغم سود بالای خود ورشکست شده‌اند و

برخی هنوز در معرض مشکلات مالی هستند (Molla, 2022). شرکتی که از نظر مالی مضطرب است با یک یا چند مورد از این علائم مواجه است: کمبود مکرر پول نقد، نقض قراردادهای، دیرپرداخت (شرایط تمدیدشده)، کاهش سطح ریسک (وام‌دهندگان و شرکا ضمانت قوی می‌خواهند)، حاشیه فروش کم، افزایش غیرعادی هزینه سربار، کاهش فروش و بازده دارایی‌ها^۱ که همگی این موارد موجب بروز آسیب مالی می‌شود (Abdu, 2022).

کامینسکی و رینهارت (Kaminsky and Reinhart, 1999) بیان کردند که بحرانی که کشورها را تحت تأثیر قرار داده است توسط چندین شاخص از جمله تراز پرداخت‌ها، رشد اقتصادی، تورم، نرخ مبادله و بهره و عرضه پول ایجاد شده است. آسیب‌پذیری با استفاده از Z-Score اندازه‌گیری می‌شود که ابزاری برای ارزیابی احتمال مواجهه شرکت‌ها با شکست مالی می‌باشد (Khasawneh, 2016). هدف این پژوهش ارزیابی و سنجش آسیب‌پذیری با استفاده از ابزار تحلیل Z-Score به‌عنوان متغیر مستقل است. Z-Score قدرت یک شرکت را با محاسبه نسبت‌های مالی آن منعکس می‌کند. عابدی‌فر و همکاران (Abedifar et al., 2013) بیان کرد که حساسیت شرکت‌های تجاری به واکنش عمومی منجر به مشکلات مربوط به نقدینگی و ورشکستگی می‌شود. سطح آسیب‌پذیری Z-Score را می‌توان به‌عنوان میانگین محاسبه‌شده بازده دارایی‌ها به‌اضافه نسبت سرمایه به دارایی (سرمایه خالص به کل دارایی) تقسیم بر انحراف استاندارد بازده دارایی‌ها مشاهده کرد. علاوه بر این، از Z-Score برای اندازه‌گیری نکول شرکت و ارزیابی ورشکستگی آن استفاده می‌شود (Khan et al., 2017).

همچنین برای اندازه‌گیری توانایی سرمایه و درآمد برای پوشش زیان در یک دوره معین استفاده می‌شود (Lepetit and Strobel, 2015). خسانه (Khasawneh, 2016) بیان کرد که هرچه Z-Score بالاتر باشد، ارزش احتمالی شرکت برای تجربه ورشکستگی مالی کمتر است؛ بنابراین، افزایش در Z-Score به معنای کاهش احتمال خطر ورشکستگی و ثبات مالی بهتر است. در پژوهش‌ها در مورد آسیب‌پذیری شرکت به طور تجربی با عوامل داخلی و خارجی ترکیبی ثابت شده است. عوامل داخلی شرکت شامل سودآوری، اعتبار و ریسک نقدینگی و عامل خارجی آن متغیرهای کلان اقتصادی شامل رشد اقتصادی و حکمرانی خوب است. ریسک نقدینگی به همراه بازده دارایی‌ها به طور قابل توجهی بر آسیب‌پذیری شرکت‌ها تأثیر می‌گذارد؛ به‌طوری‌که علل آسیب‌پذیری شرکت‌ها تحت تأثیر عوامل داخلی و خارجی مانند رشد اقتصادی است (Trabelsi and Trad, 2017).

اکبری‌نژاد تقدیمی (Akbarinejad Taghdimi, 2023) در پژوهشی به بررسی تأثیر نوع راهبرد تجاری بر قابلیت اتکا و به‌موقع بودن به‌عنوان دو معیار بااهمیت گزارشگری مالی باکیفیت بر اساس

پژوهش‌های پیشین پرداخت، نتایج پژوهش‌ها نشان‌دهنده این موضوع است که راهبرد تهاجمی (اکتشافی) کاهش قابلیت‌های گزارشگری مالی را به دنبال ندارد. ضمن اینکه نتایج پژوهش‌ها در خصوص تأثیر استراتژی تهاجمی بر به‌موقع‌بودن گزارشگری مالی در اکثر پژوهش‌های نتایج معناداری را نشان نداده است.

رابطی خطیبی و خسروی پور (Rabeti Khatibi and Khosravi Pour, 2023) طی هدف اصلی به بررسی اثرات وجود نظام کنترل‌های داخلی و پیچیدگی‌های سازمانی بر کیفیت گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد کنترل داخلی گزارشگری مالی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مستقیم و معناداری دارد و پیچیدگی سازمان بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معکوس و معناداری دارد. نتایج مربوط به متغیرهای کنترلی نیز نشان داد اندازه شرکت، اندازه هیئت‌مدیره، استقلال هیئت‌مدیره، مالکیت مدیریتی و نرخ بازده دارایی‌های سال جاری بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مستقیم و معناداری دارند و تأثیر متغیرهای اهرم مالی و درصد سهامداران عمده بر کیفیت گزارشگری مالی معکوس و معنادار است.

بادآور نهندی و بابایی (Badavar Nahandi and Babaei, 2022) در پژوهشی به بررسی اثر قابلیت مقایسه اطلاعات مالی بر مبنای نظریه ارزش‌گذاری نسبی بر به‌موقع‌بودن گزارشگری صورت‌های مالی با تأکید بر نقش تعدیلگر ابهام اطلاعاتی قیمت سهام پرداختند. نتایج قابلیت مقایسه اطلاعات مالی بر به‌موقع‌بودن گزارشگری صورت‌های مالی تأثیر مثبت و معناداری دارد و شدت این اثر مثبت در شرایط وجود ابهام اطلاعاتی قیمت سهام، تشدید شد. همچنین در شرایط ابهام اطلاعاتی قیمت سهام، نقش قابلیت مقایسه اطلاعات مالی در شفافیت اطلاعاتی محیط شرکت و گزارشگری صورت‌های مالی به‌موقع برای استفاده‌کنندگان بسیار دارای اهمیت است.

نیک کار و محمدی (Nik Kar and Mohamadi, 2019) به بررسی تأثیر استراتژی شرکت، هزینه‌های سیاسی و قدرت مدیریت بر به‌موقع‌بودن گزارشگری مالی در شرکت‌های بورسی پرداختند. نتایج نشان داد استراتژی شرکت، تنها استراتژی‌های رقابتی باتوجه‌به اطلاعات آتی، افزایش به‌موقع‌بودن گزارشگری صورت‌های مالی را سبب خواهد شد. همچنین ریسک سیستماتیک و اندازه شرکت به ترتیب کاهش و افزایش به‌موقع‌بودن گزارشگری صورت‌های مالی را به دنبال خواهد داشت. باتوجه‌به نتایج پژوهش توانایی مدیریت، یکی از شاخص‌های قدرت مدیریت، تأثیر معناداری بر به‌موقع‌بودن گزارشگری صورت‌های مالی دارد و توانایی بالاتر، افزایش به‌موقع‌بودن گزارشگری صورت‌های مالی را سبب می‌شود.

مارکس (Marks, 2012) یک ارتباط منفی بین سلامت مالی و ارائه دیر هنگام صورت‌های مالی در شرکت‌های بلژیکی پیدا کرد (شرکت‌هایی که از نظر مالی سالم بودند تا حد کم‌تری دیر ارائه کردند). با این حال، نتایج برای شرکت‌هایی که به طور مداوم دیر ثبت‌نام می‌کردند، برعکس بود. ارتباط مثبتی بین سلامت مالی شرکت‌ها و ثبت‌نام با تأخیر برای گروهی از شرکت‌هایی که در گذشته به طور مداوم با تأخیر تشکیل پرونده می‌دادند، وجود داشت (در این گروه، شرکت‌هایی که از نظر مالی سالم بودند با حد زیادی تأخیر ثبت‌نام کردند). این نتایج نشان می‌دهد که تشکیل صورت‌های مالی پس از مهلت قانونی لزوماً ناشی از تمایل به تأخیر در انتشار اطلاعات منفی نیست.

پری و همکاران (Perry et al., 2019) در مطالعه‌ای دیگر شرکت‌های کوچک و متوسط استونیایی را تحلیل کردند و رابطه بین رفتار بایگانی دیر هنگام قبلی (ثبت گزارش سالانه پس از مهلت قانونی) و ناراحتی مالی با تشکیل پرونده دیر هنگام را مستند کردند. در تجزیه و تحلیل‌های جداگانه، اندازه شرکت و سن نیز نقش داشتند.

اسکالونی و مارکیو (Escaloni and Mareque, 2021) تأخیر گزارش حسابرسی را در میان نمونه‌ای از شرکت‌های اسپانیایی حسابرسی نشده و همچنین غیر شرکت‌های بزرگ بررسی کردند. تأخیر گزارش حسابرسی زمان بین پایان سال مالی شرکت و امضای گزارش حسابرسی است. نتایج نشان داد که تنها دو عاملی که با تأخیر گزارش حسابرسی در شرکت‌های کوچک و متوسط و غیر کوچک و متوسط مرتبط بودند، سال‌های بحران یا بازیابی و نظر حسابرسی بودند. تأخیر گزارش حسابرسی پس از بحران مالی ۲۰۰۸ (سال‌های بهبودی بیش‌تر) نسبت به دوران بحران مالی و همچنین تأخیر گزارش حسابرسی طولانی‌تری برای شرکت‌هایی که نظر حسابرسی تعدیل شده را دریافت می‌کنند، وجود داشت.

رمنتها (Ramantha, 2020) با استفاده از نمونه‌ای از شرکت‌های استونیایی، بر چگونگی ارتباط ویژگی‌های حاکمیت شرکتی (اگرچه بدون حسابرسی) با پرونده‌های دیر هنگام مرتبط بودند، تمرکز کردند. نتایج نشان داد که زنان در هیئت‌مدیره، مدیریت مسن‌تر، مدت تصدی اعضای هیئت‌مدیره طولانی‌تر، نسبت بیش‌تری از مالکیت سهام در بین اعضای هیئت‌مدیره، روابط تجاری کم‌تر و عدم حضور مالک اکثریت با احتمال کم‌تری برای تأخیر تشکیل پرونده مرتبط است.

لوکاسون و کاماکو - مینانو (Lukason and Camacho-Miñano, 2019) دریافتند که در میان شرکت‌های استونیایی (عمدتاً سودآوری کم‌تر، نقدینگی کم‌تر و ریسک بالاتر ورشکستگی با ارسال دیر هنگام گزارش سالانه مرتبط است.

باتوجه به ادبیات مطرح‌شده، دو فرضیه تبیین گردید:

فرضیه اول: آسیب‌پذیری مالی بر تهیه به‌موقع گزارش‌های مالی شرکت تأثیر مثبت و معناداری دارد.

فرضیه دوم: آسیب‌پذیری مالی بر بایگانی به‌موقع گزارش‌های مالی شرکت تأثیر مثبت و معناداری دارد.

۳- روش‌شناسی پژوهش

جامعه مورد بررسی در پژوهش حاضر، شرکت‌های بورسی تهران هستند. این پژوهش از لحاظ هدف پژوهشی کاربردی و از نظر نوع روش پژوهش، پژوهشی توصیفی - همبستگی است. به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها، از روش کتابخانه‌ای بهره‌گیری و طی یک دوره زمانی ۶ساله از ابتدای سال ۱۳۹۶ لغایت پایان سال ۱۴۰۱ بوده؛ به‌طوری‌که تعداد نمونه آماری باتوجه‌به روش حذف سیستماتیک و پس از اعمال محدودیت‌های لازم طی **جدول (۱)** شامل ۱۵۲ شرکت بوده است.

جدول (۱) نحوه انتخاب تعداد نمونه پژوهش (سایت بورس اوراق بهادار تهران)

Table (1) How to select the number of research sample (Tehran securities exchange website)

۶۷۲	تعداد کل شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس تا پایان سال ۱۴۰۱
۶۶	تعداد شرکت‌هایی که سال مالی آن‌ها ۲۹ اسفند نبودند
۷۱	شرکت‌هایی که جزء بانک‌ها، بیمه‌ها، شرکت‌های مالی و سرمایه‌گذاری بودند
۳۳۵	تعداد شرکت‌هایی که در بازه پژوهش غیرفعال بودند
۴۸	تعداد شرکت‌هایی که داده‌های آن‌ها در دسترس نبودند
(۵۲۰)	تعداد شرکت‌های حذف‌شده
۱۵۲	تعداد شرکت‌های عضو نمونه

در این مطالعه، مدل رگرسیون برای رابطه بین تأثیر آسیب‌پذیری مالی بر به‌موقع بودن گزارش‌های مالی حسابداری شرکت‌ها بیان شده است. بدین ترتیب با استفاده از روش آماری رگرسیون خطی و لاجیت در نرم‌افزار ایویوز^۱، فرضیه‌های پژوهش مورد بررسی و کلیه متغیرها طی **جدول (۲)** مشخص و اندازه‌گیری شده‌اند.

جدول (۲) متغیرها و نحوه اندازه‌گیری

Table (2) Variables and how to measure

نام متغیر	نحوه اندازه‌گیری متغیر	نماد متغیر
	متغیرهای وابسته (گزارش‌های مالی به‌موقع)	
بازه زمانی تهیه گزارشگری	تعداد روز از پایان سال مالی تا ارائه گزارش سالانه توسط شرکت به تعداد کل سال	LEAD TIME
	(Clatworthy and Peel, 2016).	
بایگانی دیر هنگام	متغیر ساختگی که در صورت تجاوز از مهلت قانونی ارائه گزارش سالانه حسابرسی‌شده (بیش از چهار ماه پس از پایان سال مالی) با کد یک و در غیر این صورت کد صفر می‌شود	LATE FILING
	(Luypaert et al., 2016).	
	متغیر مستقل (آسیب‌پذیری مالی)	

FVI	بر اساس مدل توسعه‌یافته سیهاک و هسه (Čihák and Hesse, 2010)، یک و همکاران (Beck et al., 2013) و خسانه (Khasawneh, 2016) به این صورت تعریف می‌شود: میانگین بازده دارایی‌ها به‌اضافه نسبت سرمایه به دارایی (سرمایه اصلی به کل دارایی‌ها) تقسیم بر انحراف استاندارد بازده دارایی‌ها	Z-Score
متغیرهای کنترلی		
MANU	متغیر ساختگی، در صورتی که شرکت تولیدی باشد یک و در غیر این صورت صفر می‌شود.	صنعت شرکت
MONTH	متغیر ساختگی، در صورتی که شرکت گزارش در آخرین ماه (تیرماه) ارائه نماید یک و در غیر این صورت صفر می‌شود.	ماه گزارش
PAGES	لگاریتم تعداد صفحات گزارش سالانه	صفحات گزارش
AGE	زمان بین تأسیس شرکت تا زمان حال (سال)	سن شرکت
SIZE	لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها	اندازه شرکت
CF	جریان وجوه عملیاتی به مجموع دارایی‌ها	جریان وجه نقد
LIQ	دارایی‌های جاری به بدهی‌های جاری	نقدینگی

ما از دو معیار برای اندازه‌گیری متغیر وابسته (به‌موقع‌بودن گزارشگری مالی) استفاده می‌کنیم: زمان بین شروع و اتمام فرآیند تهیه گزارش^۱ و بایگانی دیر هنگام. زمان بین شروع و اتمام فرآیند تهیه گزارش زمانی است که بر حسب روز اندازه‌گیری می‌شود، بین پایان سال مالی و ارائه گزارش سالانه، درواقع معرف فاصله زمانی بین سال مالی و تاریخ گزارشگری است. این متغیر از یادداشت صورت‌های مالی، گزارش هیئت‌مدیره و سایت کدال استخراج شده است. زمان بین شروع و اتمام فرآیند تهیه گزارش کوتاه‌تر یعنی اطلاعات به‌موقع است. تأخیر در بایگانی، زمانی اتفاق می‌افتد که ثبت گزارش سالانه از مهلت قانونی ارسال به مراجع ذی‌ربط تجاوز کند که این زمان چهار ماه در نظر گرفته شده است. در صورتی که گزارش سالانه دیرتر از چهار ماه پس از پایان سال مالی ارائه شود، در این صورت شرکت به‌عنوان متأخر پرونده تلقی می‌شود.

برای بررسی رابطه بین عوامل مرتبط با آسیب‌پذیری مالی و به‌موقع‌بودن گزارشگری مالی حسابداری شرکت‌ها، بر اساس مدل‌های رگرسیون خطی (در این رگرسیون تغییرات یک متغیر وابسته به‌وسیله ترکیب خطی از یک یا چند متغیر مستقل آزمون می‌شود. جهت برآورد مدل نیز از روش حداقل مربعات معمولی که مرسوم‌ترین روش تخمین مدل است استفاده شد) برای فرضیه اول [رابطه \(۱\)](#) و رگرسیون لاجیت (باتوجه به تعریف متغیر وابسته از تابع توزیع تجمعی لاجستیک) برای فرضیه دوم [رابطه \(۲\)](#) استفاده می‌شود:

$$LEAD\ TIME = \alpha_0 + \beta_1 FVI + \beta_2 MONTH + \beta_3 MANU + \beta_4 PAGES + \beta_5 AGE + \beta_6 SIZE + \beta_7 CF + \beta_1 LIQ + \varepsilon \quad \text{رابطه (۱)}$$

$$LATE\ FILING = a_0 + \beta_1 FVI + \beta_2 MONTH + \beta_3 MANU + \beta_4 PAGES + \beta_5 AGE + \beta_6 SIZE + \beta_7 CF + \beta_1 LIQ + \varepsilon \quad (۲) \text{ رابطه}$$

۴- تجزیه و تحلیل داده‌ها

ابتدا مشاهدات پرت ویرایش یا حذف و داده‌ها استانداردسازی شد؛ سپس یک تصویر کلی از وضعیت توزیع مشاهدات هر متغیر نمایش داده شد. در جدول آماره متغیرهای پژوهش، نتایج حاصل از میانگین، میانه، حداکثر، حداقل، انحراف معیار، ضریب چولگی، ضریب کشیدگی، آزمون جارکیو - برا و سطح معناداری را می‌توان مشاهده نمود. **جدول (۳)** آماره توصیفی هر متغیر را نشان می‌دهد.

جدول (۳) آماره توصیفی

Table (3) Descriptive statistics

آماره توصیفی	گزارشگری	بازه زمانی تهیه	بایگانی دیر هنگام	آسیب پذیری مالی	ر.م.	بازرسی و دوره	تاریخ	نمونه	٪	صفحات	اندازه
میانگین	۷۸/۴۰۲۴	۰/۰۳۱۷	۳/۲۵۹۸	۳۸/۰۹۷۵	۰/۰۷۶۵	۲/۱۲۲۳	۰/۸۶۱۸	۰/۳۳۴۴	۵۱/۸۳۵۵	۶/۷۸۳۶	
میانه	۷۹	۰	۲/۷۱۶۸	۳۷	۰/۰۵۰۸	۱/۴۴۹۲	۱	۰	۴۹	۶/۶۸۸۲	
حداکثر	۲۳۵	۱	۲/۹۸۰۶	۷۱	۰/۹۹۹۹	۱۵۸/۸۶۲۵	۱	۱	۱۳۱	۸/۹۰۱۷	
حداقل	۲۰	۰	-۳/۷۰۵۷	۵	-۰/۶۲۲۲	۰/۱۰۹۰	۰	۰	۲۳	۴/۷۸۳۶	
انحراف معیار	۲۹/۰۲۶۴	۰/۱۷۵۵	۴/۰۰۲۶	۱۵/۰۰۴۷	۰/۱۲۰۷	۵/۷۲۸۵	۰/۳۴۵۲	۰/۴۷۲۰	۱۴/۶۲۱۵	۰/۷۰۸۱	
ضریب چولگی	۰/۴۱۲۲	۵/۲۳۶۷	۱۳/۱۷۲۸	-۰/۰۵۶۸	۲/۱۲۶۶	۲۲/۹۹۱۸	-۲/۰۹۷۲	۰/۷۰۱۸	۱/۳۶۲۸	۰/۶۰۵۶	
ضریب کشیدگی	۳/۷۲۱۱	۲۹/۴۸۱۱	۲۸۱/۴۴۰۳	۱/۹۱۲۸	۵/۰۵۲۱	۶۱۷/۶۵۷۲	۵/۳۹۸۵	۱/۴۹۲۶	۶/۲۰۱۸	۳/۴۰۵۴	
جارکیو - برا	۴۸/۵۹۸۸	۶۲/۳۰۹۷۶	۲۹۷۲۳۷۸	۴۵/۴۰۰۶	۶۲۰۷/۰۶۱	۱۴۴۳۶۸۸۴	۸۸۷/۱۴۵۳	۱۶۱/۲۲۲۲	۶۷۱/۸۹۵	۶۲/۰۰۰۸	
سطح معناداری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	

نتایج بیان می‌دارند که میانگین زمان تهیه گزارش بین شروع و اتمام آن تقریباً ۷۸ روز، حداکثر و حداقل ۲۳۵ و ۲۰ روز، در خصوص میانگین بایگانی دیر هنگام نیز ۰/۰۳۱۷، حداکثر زمان بایگانی دیر هنگام گزارشگری ماه ۱ در فاصله زمانی ۴ ماهه است. برای بررسی نرمال بودن توزیع مشاهدات از آزمون جارکیو - برا که در **جدول (۳)** گزارش شد، استفاده گردید. بر این اساس باتوجه به اینکه احتمال سطح معناداری تمامی متغیرها بیش‌تر از ۵٪ نمی‌باشد؛ بنابراین نرمال بودن توزیع آماری تایید نشد و توزیع مشاهدات غیرنرمال است.

جهت آزمودن فرضیه اول از نتایج تخمین مدل در **جدول (۴)** استفاده شد. سطح معناداری برابر ۰/۰۰۰۰ بوده؛ یعنی مدل معنادار است. مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۲۶۸۰ است که این مقدار، عدم وجود خودهمبستگی خطاها را نشان می‌دهد. نتیجه ضریب تعیین تعدیل شده نشان می‌دهد تقریباً ۵۴٪

تغییرات متغیر وابسته به‌وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می‌شوند. لازم به ذکر است متغیرها جریان وجوه نقد رابطه معکوس با متغیر وابسته مطالعه دارند.

جدول (۴) آزمون فرضیه اول

Table (4) Test of the first hypothesis

آزمون فرضیه اول	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره T	احتمال
آسیب‌پذیری مالی	-۰/۰۰۹۷	۰/۰۰۴۹	-۱/۹۸۰۳	۰/۰۴۸۲
سن	۰/۰۶۷۱	۰/۰۲۷۶	۲/۴۲۴۲	۰/۰۱۵۶
جریان وجوه نقد	-۰/۲۹۲۷	۰/۰۷۸۴	-۳/۷۳۳۱	۰/۰۰۰۲
نقدینگی	۰/۰۱۷۱	۰/۰۱۰۴	۱/۶۴۹۰	۰/۰۹۹۷
صنعت	۰/۰۰۸۲	۰/۰۱۷۰	۰/۴۸۲۱	۰/۶۲۹۹
ماه	۰/۲۴۴۳	۰/۰۱۰۴	۲۳/۳۴۵۳	۰/۰۰۰۰
صفحات	۰/۰۰۲۹	۰/۰۵۱۴	۰/۵۸۲	۰/۹۵۳۶
اندازه	۰/۰۶۲۹	۰/۰۱۰۰	۶/۲۳۷۸	۰/۰۰۰۰
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	۱/۲۶۰۴	۰/۰۹۷۶	۱۲/۹۰۱۹	۰/۰۰۰۰
ضریب تعیین				
ضریب تعیین تعدیل شده				
دوربین واتسون				
آماره F				
احتمال (آماره F)				
۰/۵۴۱۷				
۰/۵۳۵۲				
۱/۲۶۸۰				
۸۴/۰۷۲۱				
۰/۰۰۰۰				

نتایج بیان می‌کنند که ضریب متغیر آسیب‌پذیری مالی، $-۰/۰۰۹۷$ - بوده که نشان‌دهنده تأثیر منفی آسیب‌پذیری مالی بر زمان تهیه گزارشگری صورت‌های مالی شرکت است و باتوجه به آماره t ضریب متغیر آسیب‌پذیری مالی در سطح اطمینان ۹۵٪ و احتمال ۰/۰۴۸۲ فرضیه اول پژوهش مورد تأیید قرار گرفت. این موضوع نشان می‌دهد که آسیب‌پذیری مالی بر زمان تهیه گزارش‌های مالی شرکت‌ها تأثیر معکوس و معنادار دارد؛ بدین معنا که اگر شرکت‌ها آسیب‌پذیری مالی بالاتری داشته باشند این موضوع بر زمان تهیه گزارشگری صورت‌های مالی تأثیر بیش‌تری دارد.

به‌منظور آزمودن فرضیه دوم از نتایج تخمین مدل ارائه‌شده در **جدول (۵)** استفاده شد. سطح معناداری برابر ۰/۰۰۰۰ بوده این یعنی مدل معنادار است. نتیجه ضریب تعیین تعدیل‌شده مک فادن نشان داد تقریباً ۲۵٪ تغییرات متغیر وابسته به‌وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می‌شوند. لازم به ذکر است متغیرهای جریان وجوه نقد، صنعت، اندازه شرکت، نقدینگی و سن به‌صورت رابطه معکوس با متغیر وابسته مطالعه دارند.

جدول (۵) آزمون فرضیه دوم

Table (5) Test of the second hypothesis

آزمون فرضیه دوم	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال
آسیب‌پذیری مالی	۰/۱۵۴۲	۰/۲۳۲۷	۰/۶۶۲۷	۰/۵۰۷۵
سن	-۰/۸۰۰۹	۱/۴۷۰۹	-۰/۵۴۴۴	۰/۵۸۶۱
جریان وجوه نقد	-۲/۵۴۰۶	۴/۴۴۷۴	-۰/۵۷۱۲	۰/۵۶۷۸
نقدینگی	-۰/۹۱۶۰	۰/۶۳۱۲	-۱/۴۵۱۲	۰/۱۴۶۷
صنعت	-۰/۷۱۴۲	۰/۸۹۰۴	-۰/۸۰۲۱	۰/۴۲۲۵
ماه	۳/۵۰۱۵	۱/۰۴۹	۳/۳۳۷۶	۰/۰۰۰۸
صفحات	۴/۸۳۷۶	۲/۸۹۱۳	۱/۶۷۳۱	۰/۰۹۴۳
اندازه	-۰/۰۱۱۰	۰/۵۵۴۸	-۰/۰۱۹۹	۰/۹۸۴۱
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	-۱۱/۲۸۹۲	۴/۹۳۰۵	-۲/۲۸۹۶	۰/۰۲۲۰
ضریب تعیین مک فادن				
LR آماره				
احتمال (آماره LR)				
۰/۲۴۹۴				
۳۸/۲۶۱۸				
۰/۰۰۰۰				

نتایج بیان می‌کنند که ضریب متغیر آسیب‌پذیری مالی ۰/۱۵۴۲ بوده که نشان‌دهنده عدم تأثیر آسیب‌پذیری مالی بر مهلت قانونی گزارش سالانه شرکت است و باتوجه به آماره Z ضریب متغیر آسیب‌پذیری مالی در سطح اطمینان ۹۵٪ و احتمال ۰/۵۰۷۵ فرضیه دوم پژوهش تأیید نشد. این موضوع نشان می‌دهد که آسیب‌پذیری مالی بر بایگانی دیر هنگام گزارشگری سالانه شرکت‌ها و بایگانی آن تأثیر مستقیم دارد؛ اما معنادار نیست؛ بدین معنا که اگر شرکت‌ها آسیب‌پذیری مالی بالاتری داشته باشند این موضوع بر مهلت قانونی ارائه گزارش سالانه شرکت‌ها و بایگانی آن تأثیر بیش‌تری دارد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

گزارشگری مالی یکی از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی جهت تصمیم‌گیری اقتصادی توسط مدیران، سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر ذی‌نفعان است. نتایج فرضیه‌ها، تأثیر مستقیم آسیب‌پذیری بر به‌موقع‌بودن گزارشگری شرکت‌ها را نشان می‌دهد. شرکت‌ها باید همواره به عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر به‌موقع‌بودن گزارشگری توجه داشته باشند؛ مانند جریان وجوه نقد و نقدینگی. جهت هرچه به‌موقع ارائه‌شدن گزارش مالی نیز بار آسیب‌پذیری مالی، نظارت و کمک‌های دقیق‌تری باید شدت یابد. به‌طوری‌که اطلاعات ممکن است به‌صورت صحیح و درست در اختیار استفاده‌کنندگان قرار نگیرد و بین مدیران و سایر استفاده‌کنندگان عدم تقارن اطلاعاتی ایجاد می‌شود که به تهیه‌کنندگان اطلاعات اجازه می‌دهد تا در تهیه و گزارش اطلاعات، از اختیار خود در جهت منافع شخصی استفاده نمایند. از آنجایی که

گزارشگری مالی یکی از فرآورده‌های سیستم حسابداری است که از اهداف عمده آن فراهم‌آوردن اطلاعات لازم و به‌موقع برای تصمیم‌گیری اقتصادی استفاده‌کنندگان در خصوص ارزیابی عملکرد به سود بنگاه اقتصادی است و به نفع آن عمل می‌کند، شرط لازم برای دستیابی به این هدف، بررسی تأثیر آسیب‌پذیری مالی و ارائه به‌موقع اطلاعات است؛ به‌نحوی که سنجش توان تصمیم‌گیری، ارائه و پیش‌بینی فعالیت‌های آتی بنگاه اقتصادی مؤثر افتد.

انتظار می‌رود این پژوهش به‌عنوان ورودی و توصیه‌ای برای شرکت‌های بورسی برای ایجاد سیاست‌های جدید و نو اقتصادی و نمایش یک روش مطلوب جهت بازده دارایی‌ها و به‌تبع آن افزایش علاقه سرمایه‌گذاری در صنعت عمل نمایند. انتظار می‌رود کاهش عوامل چالش‌برانگیز آسیب‌پذیر بخش مالی تغییرات مثبتی را در وضعیت اقتصادی شرکت و یک کشور به ارمغان بیاورد؛ زیرا کاهش آسیب‌پذیری نقش اساسی در تقویت اقتصاد را ایفا می‌کند و همچنین این نقش در رشد و توسعه اقتصادی کشور بسیار تأثیرگذار خواهد بود؛ لذا با توجه به تأثیر آسیب‌پذیری مالی در فعالیت مالی مدیریت باید در راستای اهداف گزارشگری مالی با کیفیت قدم بردارد. بدین منظور به مدیران شرکت‌ها توصیه می‌شود با افزایش نظارت بر آسیب‌پذیری مالی موجب ارتقای سطح صورت‌های مالی شوند. به نظر می‌رسد اطلاعات کمی در مورد توسعه آسیب‌پذیری مالی و اثر آن بر به‌موقع بودن ارائه گزارش‌های سالانه در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران وجود داشته باشد. این مطالعه به بررسی تأثیر آسیب‌پذیری مالی بر گزارشگری مالی با استفاده از Z-Score توسعه‌یافته پرداخته است.

هدف مقاله حاضر پرکردن این خلأ با مطالعه رابطه بین آسیب‌پذیری مالی و به‌موقع بودن گزارش‌های مالی حسابداری در نمونه‌ای از ۱۵۲ شرکت بورس اوراق بهادار تهران بوده است. آسیب‌پذیری اطلاعات و گزارش‌های مالی از یک سو باعث نگرانی در تصمیم‌گیرندگان برون‌سازمانی و از سویی دیگر مخفی نمودن آسیب‌پذیر بودن اطلاعات، انگیزه سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد. در مقابل به‌موقع ارائه‌شدن آن موجب بروز موجی از اعتماد در سرمایه‌گذاران می‌گردد. به‌طوری‌که ریسک آسیب‌پذیری را کاهش داده تا سرمایه‌گذار بتواند تصمیم مناسب را اتخاذ نماید. نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان می‌دهد اثر مستقیم آسیب‌پذیری مالی بر به‌موقع بودن گزارشگری مالی می‌تواند موجب تشدید نگاه بدبینانه به آن گردد؛ بدین ترتیب می‌توان استدلال نمود آسیب‌پذیری اگر کاهش یابد در ارائه گزارش‌های مالی به‌روز و در بازه زمانی قانونی کمک خواهد نمود. مطابق با بررسی‌های انجام‌شده، شرکت‌های مورد بررسی گزارش‌های سالانه خود را به میزان قابل‌توجهی به‌موقع ارسال می‌نمایند. پژوهش‌های مارکس (Marks, 2012)، پری و همکاران (Perry et al., 2019)، رمنتها (Ramantha, 2020)، لوکاسون و کاماکو - مینانو (Lukason and Camacho-Miñano, 2019) و بادآور نهندی

و بابایی (Badavar Nahandi and Babaei, 2022) همگی بر ارائه دیرهنگام و یا به‌موقع گزارش‌های مالی به‌عنوان عوامل تأثیرپذیر از آسیب‌های مالی تأکید داشته به‌طوری‌که این موضوع منتج به مستندسازی، ارائه در مهلت قانونی، عدم ارائه دیرهنگام و از سویی موجب افزایش اعتماد، کیفیت و شفافیت گزارشگری مالی شرکت‌ها خواهد شد، مدیریت باید دقت بیش‌تری در ارائه به‌موقع گزارش‌های مالی به‌عنوان ابزاری که انتظار می‌رود اطلاعاتی را به سرمایه‌گذاران در ارزیابی و تجزیه‌وتحلیل سرمایه‌گذاری‌های خود در یک شرکت را دهد، داشته باشند و احتمال آسیب‌پذیری را در گزارشگری مالی شرکت را کاهش دهند. بدین ترتیب نتایج مطالعات اشاره‌شده با نتایج این مطالعه در ارتباط با تهیه به‌موقع گزارش‌های مالی همسو بوده است.

پیشنهاد می‌شود که شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس از یک طرف به عوامل مؤثر بر آسیب‌پذیری مالی خود توجه داشته و از طرف دیگر با به‌کارگیری شاخص پایداری و مالی، به‌صورت مستمر وضعیت مالی شرکت‌ها مورد نظارت قرار گرفته شود. علاوه بر این باید با استفاده از شاخص آسیب‌پذیری مالی، وضعیت کلی شرکت‌ها نیز مورد ارزیابی قرار گیرد. بررسی مستمر وضعیت مالی شرکت‌ها، مستلزم وجود داده‌ها و آمارهای لازم و دقیق در این زمینه است. در ضمن برای دستیابی به سلامت مالی پایدار، شرکت‌ها باید منابع مالی و سرمایه‌گذاری را متنوع کنند تا با جلوگیری از آسیب‌پذیری زمینه را برای رشد شرکت در محور سود را حفظ کنند که این امر منجر به گسترش کسب‌وکار و بالطبع آن سرمایه‌گذاری بیش‌تر در شرکت شود.

در نتیجه به سرمایه‌گذاران توصیه می‌شود در هنگام سرمایه‌گذاری به تجزیه‌وتحلیل گزارش‌های مالی و بررسی عامل آسیب‌پذیر در بخش مالی شرکت‌ها توجه نمایند. هرچه اطلاعات مالی شرکت‌ها به‌روزتر و دقیق‌تر باشد این امر را هموارتر می‌کند. به سهامداران و مدیران شرکت‌ها توصیه می‌گردد تا با یک برنامه مدون و صحیح زمینه را برای حفظ سلامت مالی و جلوگیری از عوامل حساسیت‌برانگیز در آسیب‌پذیری مالی را فراهم نموده و این اطمینان به سرمایه‌گذاران داده شود تا با حداقل ریسک و استرس، سرمایه مورد نیاز در جهت منافع شرکت به کار برده شود. به تهیه و تدوین‌کنندگان سیاست‌های مالی نیز توصیه می‌گردد تا با برنامه‌ریزی و ارائه قوانین کاربردی در خصوص آسیب‌پذیری و حفظ سلامت مالی زمینه را برای ارائه گزارش‌های سلامت‌محور به‌موقع، با اعتماد و اطمینان بالا را فراهم آورده تا شرکت‌ها با استفاده از عواملی چون اندازه شرکت، دارایی‌های مالی و سرمایه خالص خود سرعت بیش‌تری در حفظ سلامتی و ارائه اطلاعات به‌موقع به سرمایه‌گذاران داشته باشند.

در پژوهش‌های آینده پیشنهاد می‌شود جهت کنترل بهتر اثرات آسیب‌پذیری مالی، از داده‌های دقیق‌تر شرکت‌های بورس اوراق بهادار استفاده گردد. در مقاله فعلی، به دلیل حجم نمونه نسبتاً کم

(N = ۱۵۲)، ما اثرات بایگانی دیر هنگام (مهلت قانونی ارائه گزارش سالانه) را تنها با استفاده از یک متغیر باینری (صفر / یک) کنترل در نظر گرفتیم که پیشنهاد می‌گردد از نمونه‌های بیش‌تری در راستای بررسی این متغیر اعمال شود. همچنین برای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود از متغیرهای جایگزین دیگری غیر از مقاله فعلی استفاده گردد. برای مثال می‌توان از متغیری استفاده نمود که اثر متغیرهای کلان اقتصادی که بتواند ارائه به هنگام گزارشگری مالی را تحلیل کند یا در مقاله بعدی، بازده حقوق صاحبان سهام^۱ به‌عنوان نماینده آسیب‌پذیری مورد استفاده قرار گیرد. برخی از محدودیت‌های این پژوهش شامل کنترل فساد درون‌سیستمی، اثربخشی و ثبات سیاسی، کیفیت نظارت و پاسخگویی شرکت‌ها بوده است. علاوه بر این، استفاده از متغیرهای کلان اقتصادی مانند تورم، نرخ بهره، معادل سود و سطح سرمایه‌گذاری به نظر ضروری می‌رسد.

۶- تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع در این پژوهش وجود ندارد.

۷- منابع

- Abdu, E. (2022). Financial distress situation of financial sectors in Ethiopia: A review paper. *Cogent Economics & Finance*, 10(1), 1996020.
- Abedifar, P., Molyneux, P., & Tarazi, A. (2013). Risk in Islamic banking. *Review of finance*, 17(6), 2035-2096.
- Afonso, A., Baxa, J., & Slavík, M. (2018). Fiscal developments and financial stress: a threshold VAR analysis. *Empirical Economics*, 54, 395-423.
- Akbarinejad Taghdimi, S. (2023). Investigating the impact of social responsibility on financial performance, financial stability and financial inclusion with the mediating role of citizenship performance (Case study: Refah Kargaran bank). *The First National Conference on Modernity in Management, Accounting and Economics Research*. [In Persian]
- Babaei, G., Pakmaram, A., Badavar Nahandi, Y., & Rezaei, N. (2021). A Model for Measuring the Comparability of Financial Statements Based on the Relative Valuation Theory. *Accounting and Auditing Review*, 27(4), 546-580. [In Persian]
- Badavar Nahandi, Y., & Babaei, G. (2022). The Effect of Comparability of Financial Information on the Financial Reporting Timeliness with emphasis on the moderating role of stock price ambiguity. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 19(74), 209-237. [In Persian]
- Beck, T., Demirgüç-Kunt, A., & Merrouche, O. (2013). Islamic vs. conventional banking: Business model, efficiency and stability. *Journal of Banking & finance*, 37(2), 433-447.

- Bezo, A., & Dibra, R. (2023). Financial system audit and governance after the financial crisis. *Calitatea*, 24(194), 403-408.
- Čihák, M., & Hesse, H. (2010). Islamic banks and financial stability: An empirical analysis. *Journal of Financial Services Research*, 38, 95-113.
- Clatworthy, M. A., & Peel, M. J. (2016). The timeliness of UK private company financial reporting: Regulatory and economic influences. *The British Accounting Review*, 48(3), 297-315.
- Engelberg, J., Ozoguz, A., & Wang, S. (2018). Know thy neighbor: Industry clusters, information spillovers, and market efficiency. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 53(5), 1937-1961.
- Escaloni, S., & Mareque, M. (2021). Audit report lag. differential analysis between Spanish SMEs and non-SMEs. *Sustainability*, 13(22), 12830.
- Farhadi, H., Jamshidinavid, B., Ghanbari, M., & Jamshid Pour, R. (2022). The Impact of Parametric Reforms on the Financing of Social Security organization's Long-Term Commitments Using Actuaries. *Governmental Accounting*, 8(2), 127-142. [In Persian]
- Ghafran, C., & Yasmin, S. (2018). Audit committee chair and financial reporting timeliness: A focus on financial, experiential and monitoring expertise. *International Journal of Auditing*, 22(1), 13-24.
- Ghasemi, G., Khodamipour, A., & Shamsadini, K. (2022). The role of economic policy uncertainty in the relationship between voluntary disclosure of information and information asymmetry. *Advances in Finance and Investment*, 3(6), 31-52. [In Persian]
- Ghorbani, D., Ghasemi, M., & Mohseni, A. (2023). Developing a model to improve the credit of companies based on financial reporting and social responsibilities. *Advances in Finance and Investment*, 4(1), 83-114. [In Persian]
- Hosseini Al-Asl, M., & Jahanshad, A. (2019). The necessity of expanding the level of disclosure and developing financial reports in the context of Islamic accounting. *Financial Accounting and Auditing Research*, 11(44), 217-255. [In Persian]
- IASB. (2018). Conceptual Framework for Financial Reporting. *IASB*.
- Kaminsky, G. L., & Reinhart, C. M. (1999). The twin crises: the causes of banking and balance-of-payments problems. *American economic review*, 89(3), 473-500.
- Kashanipoor, M., Aghaee, M. A., & Mohseni Namaghi, D. (2020). Information Disclosure Tone and Future Performance. *Accounting and Auditing Review*, 26(4), 570-594. [In Persian]
- Khan, M. S., Scheule, H., & Wu, E. (2017). Funding liquidity and bank risk taking. *Journal of banking & finance*, 82, 203-216.
- Khasawneh, A. Y. (2016). Vulnerability and profitability of MENA banking system: Islamic versus commercial banks. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 9(4), 454-473.

- Lepetit, L., & Strobel, F. (2015). Bank insolvency risk and Z-score measures: A refinement. *Finance Research Letters*, 13, 214-224.
- Lukason, O., & Camacho-Miñano, M. D. M. (2019). Bankruptcy risk, its financial determinants and reporting delays: do managers have anything to hide? *Risks*, 7(3), 77-91.
- Luytbaert, M., Van Caneghem, T., & Van Uytbergen, S. (2016). Financial statement filing lags: An empirical analysis among small firms. *International Small Business Journal*, 34(4), 506-531.
- Magkonis, G., & Tsopanakis, A. (2016). The financial and fiscal stress interconnectedness: The case of G5 economies. *International review of financial analysis*, 46, 62-69.
- Manova, K. (2008). Credit constraints, equity market liberalizations and international trade. *Journal of International Economics*, 76(1), 33-47.
- Marks, J. (2012). The mind behind the fraudsters crime: Key behavioral and environmental elements. *Crowe Howarth LLP*.
- Molla, S. A. (2022). Assessment of Financial Distress Condition of Commercial Banks in Ethiopia: Assessment of Trends using Altman's Z-score Model. *Assessment*, 13(19), 1-9.
- Nik Kar, J., & Mohamadi, E. (2019). The Effect of the Company's Strategy, political Cost and Power of Management on Financial Reporting Timeliness on the listed companies in Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting Research*, 11(4), 87-110. [In Persian]
- Ötger, M. I., Downes, M. P., & Marston, M. D. (1999). *Mapping Financial Sector Vulnerability in a Non-Crisis Country*. International Monetary Fund.
- Perry, L. M., Hoerger, M., Seibert, K., Gerhart, J. I., O'Mahony, S., & Duberstein, P. R. (2019). Financial strain and physical and emotional quality of life in breast cancer. *Journal of pain and symptom management*, 58(3), 454-459.
- Rabeti Khatibi, M. E., & Khosravi Pour, N. (2023). Investigating the Asymmetric Effect of Deviation from Target Leverage and Asset Turnover on the Optimal Capital Structure Adjustment Speed. *Financial Accounting and Auditing Research*, 15(57), 99-120. [In Persian]
- Ramantha, I. W. (2020). Fraud pentagon theory in detecting financial perception of financial reporting with good corporate governance as moderator variable. *International research journal of management, IT and social sciences*, 7(1), 84-94.
- Saadatzadeh Hesar, B., Abdi, R., Mohammadzadeh Salteh, H., & Narimani, M. (2021). Studying the cognitive bias in investors' behavior for stock price fluctuations. *Financial Economics*, 15(56), 303-320. [In Persian]
- Shamsi, R., & Gholami Jamkarani, R. (2023). Disclosure of information in the capital market, challenges and harms. *Advances in Finance and Investment*, 4(1), 1-28. [In Persian]

- Trabelsi, M. A., & Trad, N. (2017). Profitability and risk in interest-free banking industries: a dynamic panel data analysis. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 10(4), 454-469.
- Zhang, J. H. (2018). Accounting comparability, audit effort, and audit outcomes. *Contemporary Accounting Research*, 35(1), 245-276.

COPYRIGHTS

© 2025 by the author. Published by Islamic Azad University, Esfarayen Branch. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

